

SUUNNITELMA OPPILAIDEN SUOJAAMISEKSI KIUSAAMISELTA, VÄKIVALLALTA JA HÄIRINNÄLTÄ 2025—2026 - HATANPÄÄN KOULU

Sisällysluettelo

1. Yleistä
2. Ennaltaehkäisy
3. Interventio
4. Selvittely
5. Seuranta

1. Yleistä

Tässä suunnitelmassa kuvataan koulutasoisia toimenpiteitä oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Koulu kuvaa suunnitelmassaan konkreettisia toimenpiteitä niin yksilö- kuin ryhmätasolla sekä koko yhteisön kannalta.

Henkilöstö tuntee suunnitelman ja sen edellyttämät toimintatavat. Henkilöstö osaa toimia suunnitelman mukaisesti väkivalta- ja häirintätilanteissa ja tuntee kiusaamisen tunnusmerkit:

- Kiusaaminen on fyysistä, psyykkistä, sanallista tai sosiaalista.
- Kiusaaminen on suoraa tai epäsuoraa.
- Vihamielisen, painostavan tai epämiellyttävän ympäristön luominen on osa kiusaamista.
- Kiusaaminen tapahtuu toistuvasti.
- Kiusaajan/kiusaajien ja kiusatun välillä vallitsee epätasapaino.
- Kiusaaminen on tahallista ja tietoista.
- Kiusaamisella alistetaan ja loukataan toista.
- Kiusaamiseen liittyy ryhmän vahvistava ja hyväksyvä käyttäytyminen.

Myös koulun toiminnallisessa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa käsitellään häirintätilanteiden ennaltaehkäisyä.

1.1. Vastuut ja velvollisuudet

Opettajalla on velvollisuus selvittää ne kiusaamistapaukset, jotka ovat tapahtuneet koulupäivän aikana. Kuraattori ja rehtori voivat olla tarpeen mukaan auttamassa opettajaa selvittelyssä. Seuraamusten määrittäminen kuuluu kuitenkin aina opettajan/rehtorin tehtäviin.

Koulun ulkopuolella, koulumatkoilla ja vapaa-ajalla esiintyvät kiusaamistapaukset ja väkivalta kuuluvat huoltajien vastuulle. Huoltajien velvollisuus on valvoa ja puuttua lastensa käyttäytymiseen sekä selvittää ristiriidat muiden huoltajien kanssa tarvittaessa viranomaisten (esimerkiksi poliisi, lastensuojelu) avulla.

- Jokaisen koulun aikuisen velvollisuutena on välittää puolueetonta koululle tullutta tietoa kaikkien asianosaisten huoltajille
- Opettaja voi jakaa huoltajien käyttöön toisten asianosaisten huoltajien yhteystietoja kun on saanut siihen luvan.
- Tarvittaessa huoltajat voivat tavata toisiaan koulun tiloissa koulupäivän jälkeen ennalta sovitusti. Opettaja voi olla läsnä tilaisuudessa, mikäli huoltajat näin toivovat.

Oppilaita kannustetaan aktiivisesti kertomaan kiusaamisesta ja kaikenlaisista ristiriidoista vanhemmille / koulun aikuisille.

- Kiusaamisesta/häirinnästä voi myös ilmoittaa kuraattorille ja kouluvalmentajalle erillisen lomakkeen kautta

Kiusaamisella on taipumus pahentua ja laajentua ellei siihen puututa.

Seuranta aktiivisessa roolissa -> seuranta päättyy peruskoulun päättyessä.

Kaikissa prosessin vaiheissa voi konsultoida kuraattoria ja sopia tarvittaessa työnjaosta. Kouluvalmentaja voi myös auttaa prosessin eri vaiheissa erityisesti 6.-9. luokkalaisten oppilaiden osalta.

Opettajalla on velvollisuus selvittää ne kiusaamistapaukset, jotka ovat tapahtuneet koulupäivän aikana. Kuraattori ja rehtori voivat olla tarpeen mukaan auttamassa opettajaa selvittelyssä. Seuraamusten määrittäminen kuuluu kuitenkin aina opettajan/rehtorin tehtäviin.

Koulun ulkopuolella, koulumatkoilla ja vapaa-ajalla esiintyvät kiusaamistapaukset ja väkivalta kuuluvat huoltajien vastuulle. Huoltajien velvollisuus on valvoa ja puuttua lastensa käyttäytymiseen sekä selvittää ristiriidat muiden huoltajien kanssa tarvittaessa viranomaisten (esimerkiksi poliisi, lastensuojelu) avulla.

- Jokaisen koulun aikuisen velvollisuutena on välittää puolueetonta koululle tullutta tietoa kaikkien asianosaisten huoltajille.
- Opettaja voi jakaa huoltajien käyttöön toisten asianosaisten huoltajien yhteystietoja kun on saanut siihen luvan.
- Tarvittaessa huoltajat voivat tavata toisiaan koulun tiloissa koulupäivän jälkeen ennalta sovitusti. Opettaja voi olla läsnä tilaisuudessa, mikäli huoltajat näin toivovat.

Oppilaita kannustetaan aktiivisesti kertomaan kiusaamisesta ja kaikenlaisista ristiriidoista vanhemmille / koulun aikuisille.

Riittävän pitkäkestoinen seuranta on olennaista kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään puuttumisessa sekä niiden jatkumisen tai pahentumisen estämisessä.

Kaikissa prosessin vaiheissa voi konsultoida kuraattoria ja sopia tarvittaessa työnjaosta. Kouluvalmentaja voi myös auttaa prosessin eri vaiheissa erityisesti 6.-9. luokkalaisten oppilaiden osalta.

1.2. Koulutaseiset toimenpiteet ja rakenteet

- Koulun aikuisten välinen yhteistyö, tiedottaminen ja kouluttaminen
- Järjestyssäännöt ja koulun omat toimintaohjeet
- Tehokas ja riittävä välituntivalvonta sekä sisällä että ulkona, kaikkien aikuisten puuttuminen epäasialliseen käyttäytymiseen
- Hyvinvointikyselyt ja kyselyiden tulosten pohjalta tehdyt kohdennetut toimenpiteet
- Ohjattu välituntitoiminta, mahdollisuudet tekemiseen välitunneilla
- Tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettaminen opetussuunnitelman mukaisesti
- Koko koulun yhteiset juhlat ja tapahtumat
- Yhteistyö vanhempien kanssa, tuntimerkinnot
- Yhteistyö koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

1.3. Luokan tai ryhmän toimenpiteet

-
- Oppilaiden kanssa laaditut oman luokan säännöt
- Luokan yhteisen matkan tukeminen (ryhmytys, oman luokan päivä)
- Yhteistyötä vaativat työtavat
- Mahdolliset leirikoulut ja opintoretet, teemapäivät
- Avoin ja kannustava ilmapiiri
- Luokanohjaajan tunnit ja välkät
- Koulun aikuisten yhteistyö vanhempien kanssa sekä vanhempien keskinäinen yhteistyö
- Opiskeluhuollon palvelut, konsultaatio, kouluvalmentajat.

1.4. Yksilötason toimenpiteet

-
- Oppilaan kuunteleminen ja osallistaminen ikätason mukaisesti
- Sosiaalisten taitojen ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen
- Oppilaan ohjaaminen valintatilanteissa
- Riitojen selvittelyyn saatava tuki
- Yhteydenpito oppilaan vanhempiin
- Koulupalmentajien tuki yksittäisille oppilaille
- Opiskeluhoollon palvelut.

2. Ennaltaehkäisy

Yleiset tavoitteet:

- Ennaltaehkäisyssä panostetaan erityisesti toimintakulttuuriin ja yhteisöllisyyteen ja toimivan vuorovaikutuksen pelisääntöihin.
- "Me kaikki ollaan me".
- Vastakkainasettelujen torjunta - sen sijaan lähtökohtana se mikä yhdistää
- Positiivinen, ratkaisukeskeinen ilmapiiri
- Toimijoina koko kouluyhteisö, vanhempainyhdistys ja kaikki huoltajat
- Selkeä ja avoin tiedottaminen koteihin

2.1. Toimintaohjeet ja pelisäännöt

Konkreettisia keinoja:

- Kunnioittava puhetapa
- Varhainen puuttuminen
- Kohtaamiset arjessa
- Koululla nollatoleranssi kiusaamisen suhteen
- Toimintakulttuuria rakennetaan koko koulun yhteisissä juhlissa, teemapäivissä sekä kokoontumisissa, joissa sovitaan yhteisistä toimintatavoista ja säännöistä
- Koulun järjestyssäännöt käydään oppilaiden kanssa läpi
- Sekä oppilailla että huoltajilla on mahdollisuus keskustella ongelmatilanteista opettajan, kouluvalmentajan, opiskeluhoollon tai kenen tahansa koulun henkilökunnan jäsenen kanssa
- Sekä ala- että yläkoulussa on käytössä Hatanpään koulussa kehitetty anonyymi huoli-ilmoituskanava (Minulla on asiaa / Minulla on kerrottavaa)
- Kyselyt oppilaiden koulukokemuksesta (esim. miten meillä menee -kysely, tasa-arvokysely, monikielisille suunnattu kysely)
- Oppilaat ohjataan Someturva-palvelun käyttöön
- Opettajien koulutus (esim. turvallisuuden työpöytäharjoitus)

2.2. Tunne-, vuorovaikutus- ja turvataidot

Konkreettisia keinoja

- Tuetaan joustavan identiteetin rakentamista ja itsemäärittelyoikeuden toteutumista
- Tunne-, itsesääntely- ja vuorovaikutustaitoihin panostaminen: Askeleittain, Lions Quest, Yhteispeli tms.

- Tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetus nivoutuu jokapäiväiseen koulutyöhön - Kaikki opettavat
- Kouluvalmentajat ja opiskeluhoollto osallistuvat tarpeen mukaan

Lisäksi tunne- ja vuorovaikutustaitojen oppitunnit osana ympäristöopin opetusta vuosiluokilla 4 ja 6 (0,5 vvt) Luokanopettaja opettaa vuosiluokilla 7-9 tunne- ja vuorovaikutustaitojen teemakuukaudet, joita käsitellään eri oppiaineiden sisältöjen puitteissa sekä erikseen suunniteltujen toimintojen avulla (esim. kouluvalmentajien suunnittelemat sisällöt) Sovelletaan esimerkiksi Rovaniemen hyvinvoinnin vuosikellon materiaaleja sekä tarvittaessa muita materiaaleja (esim. Lions Quest, Yhteispeli, Maltti ja Sinni)

2.3. Yhteisöllisyyden rakentaminen

Konkreettisia keinoja:

- Yhteisöllisyyden ja osallisuuden portaat -työkalu arvioinnin apuna.

[Yhteisöllisyyden ja osallisuuden keskusteluteemat](#)

[Yhteisöllisyyden ja osallisuuden arviointiporaat](#)

- Säännöllisesti, lukuvuosittain, oppilaiden kanssa käydään läpi mitä on kiusaaminen: käsitteen määrittelyä
- Ryhmytys, kuraattorit, kouluvalmentajat, KiVa-tiimi tai vastaava, oppilaskunta, tukioppilaat
- Kouluvalmentajat vastaavat yläluokkien ryhmytyksistä - Ryhmytykset 7.lk syksyllä ja talvella sekä tarvittaessa tilanteen mukaan myöhemmin
- Pienryhmiä, esim. Muuttolinnut muualta muuttaneille

Tukioppilaat opastavat nuorempia oppilaita koulun toimintakulttuuriin Oppilaskunta osallistuu esimerkiksi teemapäivien ja välituntitoiminnan suunnitteluun Välituntitoimintaa ja teemapäiviä järjestetään yhdessä oppilaiden ja kouluvalmentajien kanssa Ulkopuolisia toimijoita mahdollisuuksien mukaan, esim. nuorisotoimi Tarvittaessa Tampereen kaupungin konsultoivien opettajien resurssin hyödyntäminen oppilasryhmille

2.4. Viestintä

Avoin tiedottaminen koteihin

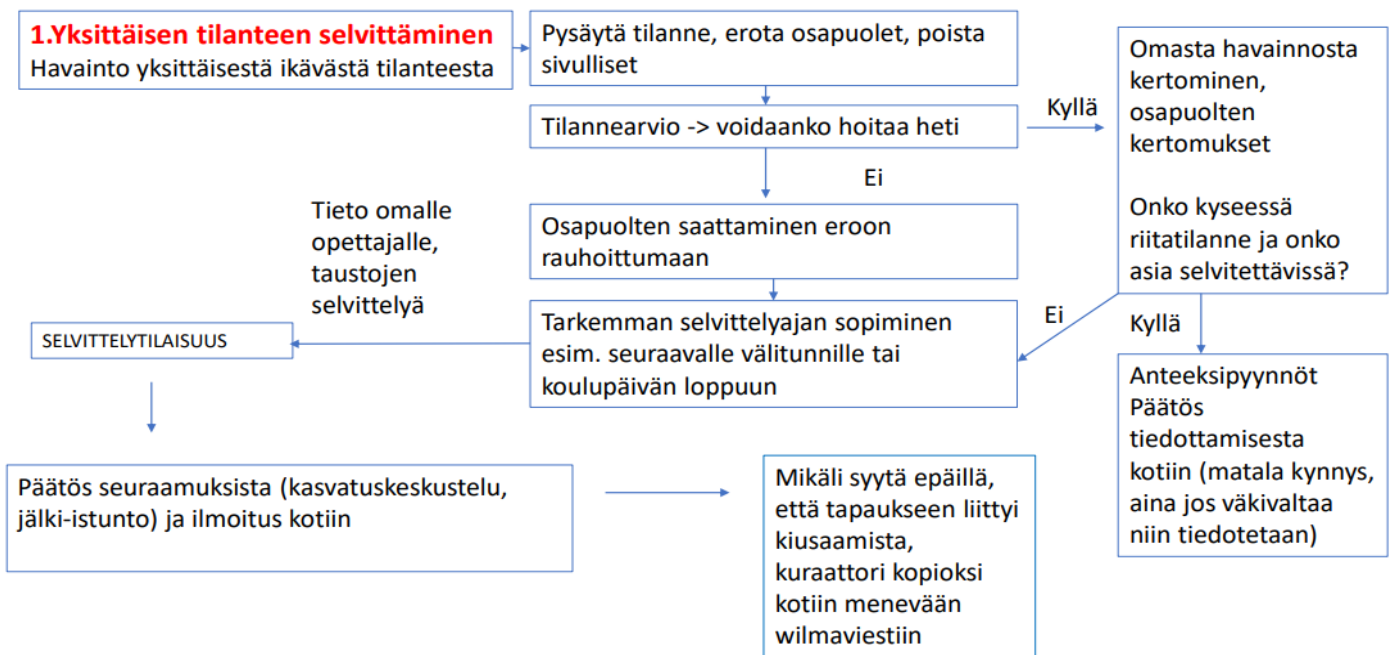
Monipuolinen viestintä koteihin: vanhempainillat, Wilma-viestit, oppimiskeskustelut, viikko- tai kuukausikirje. Myös huoltajia kannustetaan yhteydenpitoon.

3. Interventio

Yleiset tavoitteet:

- Puuttuminen mahdollisuuksien mukaan jo ennen tilanteen eskaloitumista ja kriisiä
- Kytevien konfliktien tunnistaminen, viranomaisyhteistyö tarvittaessa
- Tiedonkulku henkilöstön välillä
- Käytetään yhteneviä käsitteitä
- Konfliktin akuutissa vaiheessa vain väliintulo ja tilanteen rajaaminen
- Toimijat: Tilanteessa oleva opettaja ja tarvittava määrä muita aikuisia

Vakavien väkivaltatilanteiden toimintaohjeet TreTurvassa ja Taskussa (linkki).

3.1. Puuttuminen

- Puuttumisen yhteydessä olennaista tilanteen rajaaminen
- Osapuolten välinen dialogi käydään myöhemmin.
- Ensimmäinen konfliktitilanteen havainnut puuttuu asiaan ja pyytää tarvittaessa lisähenkilöitä paikalle. Tieto rehtoreille mahdollisimman nopeasti.
- Puuttumisen jälkeen mukaan otetaan tapauskohtaisesti moniammatillinen konsultaatio, koulun ulkopuolinen virka-apu, ensihoito. Yhteys luokanohjaajaan/ -opettajaan ja huoltajiin.

3.2. Tiedottaminen

Nopea tiedottaminen koteihin tärkeää tavoitteiden saavuttamiseksi

- Kriisitilanteessa tiedotusvastuu rehtoreilla. Tiedote asiasta nopeasti yläkoulussa Virka-Hatsu -ryhmään ja alakoulussa Hatanpään alakoulu -ryhmään sekä tarvittaessa Hätäviestit-ryhmiin.
- Henkilökuntaa tiedotetaan toimintaprosesseista yhteisissä kokouksissa
- Toimintaohjeet löytyvät TRETurva-sovelluksesta (Turvaopas), joka tulee löytyä jokaisen työpuhelimesta

4. Selvittely

Yleisiä tavoitteita:

- Oppilaiden näkökulmien kuuleminen, oppilaiden yhteen saattaminen
- Ratkaisujen etsiminen ja luottamuksen palauttaminen
- Mahdolliset sanktiot
- Selvittelyryhmän kokoonpano määräytyy tilanteen ja osapuolten mukaan

4.1. Tilanteen purku

- Selvitetään silminnäkijät, huhut, tukijoukot, puolesta loukkaantujat ja estetään polarisoituminen.
- Avoin dialogi tapahtuneesta, ns. identiteettipuhetta kuitenkin vahvistamatta.
- Voidaan käyttää selvittelymalleja rakennetuista malleista.
- Kuvaa koululla käytössä oleva toimintamalli (esim. SOPU, VERSO, KiVa-koulu, koulun oma malli).
- Sovittelussa etsitään ratkaisuja ja katsotaan eteenpäin.
- Korostetaan väkivallatonta ratkaisumallia, puhumalla sopimista.
- Viranomaisia konsultoidaan tarvittaessa.
- Oppilaita kuullaan tasavertaisesti
- Vuosiluokilla 1-6 Yhteisön jäsenenä kasvamisen malli
- Vuosiluokilla 7-9 kasvat keskustelu
- Asiaa hoitava aikuinen ottaa yhteyttä huoltajiin ja tarvittaessa lastensuojeluun
- Vakavissa tapauksissa rehtori vastaa yhteydenpidosta huoltajiin ja viranomaisiin
- Selvittelyyn osallistuvat osallisina olleet oppilaat, henkilöstö sekä tarpeen vaatiessa rehtorit, opiskeluhoolto, huoltajat tai viranomaiset
- Tiedottamisesta vastaa rehtori

- Konfliktitilanteesta vastaava aikuinen määrittää sanktion tilanteen vakavuus ja yksilölliset näkökulmat huomioiden

4.2. Kirjaaminen

Koululla tulee olla sovittuna, kuka hoitaa kirjaamisen Wilmaan käytännössä.

Kuvatkaa myös käytössä olevat kirjaamistavat, esimerkiksi yhteinen totuus-menetelmä.

- Tilanteen käsitellyt henkilö tiedottaa huoltajia Wilma-viestillä tai puhelimitse tilanteen vakavuuden arvioiden
- Tarvittaessa tilanne voidaan kirjata myös oppilaan Wilma-muistioon
- Huolehditaan tiedonkulusta luokanopettajalle tai -ohjaajalle

5. Seuranta

Yleisiä tavoitteita:

- Asia käsitellään yhdessä, tunnistetaan tapahtumat, tehdään sovinto
- Laaditaan yhteiset sopimukset: osapuolet määrittävät mitä tarvitsevat ja tarpeiden pohjalta tehdään sopimus
- Mahdolliset sanktiot ja niistä huolehtiminen
- Tehdään johtopäätökset ja tarvittavat muutokset toimintaan
- Sovitaan aina myös seurannasta ja tarvittaessa jälkihoidosta
- Toimijat: Koulun edustaja, osapuolet, tarvittaessa moniammatillinen tukitiimi koulun ulkopuolelta (lastensuojelu + perhetyö mukana)
- Tiedotus huoltajille ja tarvittaessa sidosryhmille

5.1. Seurannan toteutuminen

Seurannan periaatteet:

Käydään läpi, mitä opittiin Kirjaaminen Nimettömyys Luottamuksellisuus Konfliktien näkeminen oppimistapahtumina Käytetään ulkopuolista tukihenkilöä tarvittaessa

- Luokanopettaja tai -ohjaaja tai asiaa hoitanut aikuinen (esim. rehtori tai kuraattori) vastaa seurannasta
- Seurannassa varmistetaan, että tilanne on loppunut ja kaikki toimivat sovittujen sääntöjen mukaan. Seurantaa jatketaan niin pitkään kuin tarve vaatii.
- Seurannassa varmistetaan, että oppilas tietää mitä häneltä odotetaan.
- Tavataan oppilaita erikseen ja yhdessä sekä tarvittaessa kontaktoidaan huoltajia.
- Mikäli sovitut asiat eivät toteudu, otetaan mukaan koulun ulkopuoliset tukitoimet.